

Het Zeylsgasthuis

Huis voor oude Juffers van deftige stand

Wija Friso en Taco Tel

Inleiding

Nee, de erfvoogden voelden er niets voor om omstreeks 1834 aan het verzoek van enkele dames uit deze stad te voldoen. De dames hadden hen verzocht om twee ongebruikte kamers in het Zeylsgasthuis ter beschikking te stellen aan twee *oude Juffers van deftige stand*. Het verzoek werd afgewezen omdat het gasthuis vreesde voor de kosten van de verzorging van de twee oude dames te moeten opdraaien. Want juist aan het begin van de 19e eeuw was de financiële situatie van het gasthuis allesbehalve rooskleurig. De kamers werden bovendien alleen tijdelijk niet gebruikt door de ‘conventualinnen’, zoals de bewoonsters van het gasthuis worden genoemd; de bewoonsters verbleven slechts gedurende korte tijd buiten het gasthuis. En dat gebeurde wel vaker.

Afb. 1. De voorgevel aan de Visserstraat.

Foto: Taco Tel, collectie Dienst RO/EZ.

Het Zeylsgasthuis was in het midden van de 17e eeuw gesticht en anno 2009 bestaat het nog steeds. Niet meer als gasthuis maar als complex met een aantal zelfstandige appartementen (afb. 1).

Van eind 2006 tot begin 2007 werd het rechter (westelijke) deel van het Zeylsgasthuis verbouwd en bij die gelegenheid konden enkele bouwhistorische waarnemingen worden verricht. Door het architectenbureau dat de planvorming en begeleiding bij de verbouw verzorgde (Holstein Restauratie Architectuur),

werd het pand ingemeten en getekend. Het gasthuis was in een eerder stadium – in 1998 – al eens bouwhistorisch verkend door A. Bastmeijer¹. De nadruk lag toen op de kapconstructies. De meest recente verbouwing was aanleiding om een uitgebreider onderzoek te laten verrichten naar het Zeylsgasthuis waardoor meer zicht zou worden verkregen in de veranderingen van het complex².

Afb. 2. Moderne luchtfoto van het gasthuis en omgeving. Opvallend is de afwisseling van daken haaks en evenwijdig aan de straat zoals dat ook te zien is op de kaart van Haubois uit de 17e eeuw (zie afbeelding 8).
Foto: collectie Dienst RO/EZ.

Situering

Het gasthuis ligt aan de zuidkant van de Visserstraat en maakt deel uit van een bouwblok dat verder omsloten wordt door De Laan, Uurwerkersgang en de Oude Kijk in 't Jatstraat. Het gasthuis bestaat uit drie bouwdelen, een tamelijk fors eenlaags diephuis met zadeldak aan de westkant (rechts) met links daarvan een eenlaags dwarshuisje aan de straatzijde. Daarachter is een kleine binnenplaats en daar weer achter een eenlaags bouwdeel evenwijdig aan en gelegen tegen de oostkant van het westelijke bouwdeel. Ook dit bouwdeel is eenlaags en heeft een zadeldak met aan de voorkant een schildeind. Achter het gasthuis is een tuin met tegen de tuinmuur achter enkele kleine gebouwtjes.

De bebouwing in de Visserstraat is relatief jong, slechts enkele huizen in deze straat dateren uit de 16e eeuw, vele hebben een 17e-eeuwse kern en over het algemeen telden de huizen in eerste aanleg één bouwlaag met zadeldak. Met name in de 19e eeuw wijzigde het straatbeeld door ophoging en uitbreiding en daarnaast zijn diverse huizen gesloopt voor nieuwbouw (afb. 2).

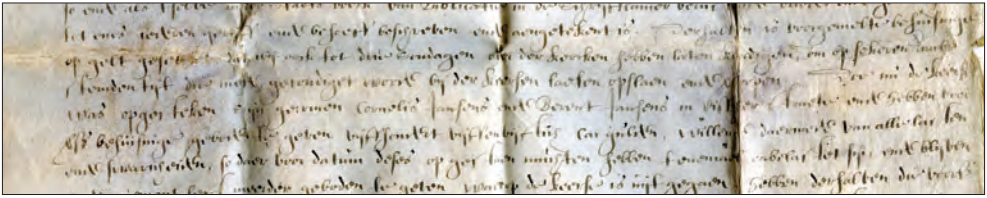
De stichting³

Op 16 juni 1636 kochten Berend Jans Seyltien (of Seylmaker) en zijn broer Cornelis op een publieke veiling voor f 555,- een huis aan de zuidzijde van de

1. Bastmeijer e.a. 1995.

2. Friso 2009.

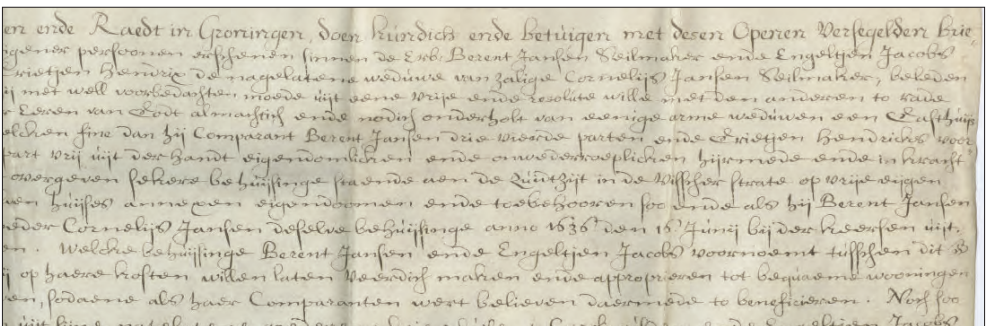
3. RHC Groninger Archieven, Archief Zeylsgasthuis, *passim*.

Afb. 3. Fragment van de koopakte van het huis aan de Visserstraat 1636. Collectie RHC Groninger Archieven, Archief van het Zeylsgasthuis, inv.nr. 54.

Visserstraat met daarachter een kamer en een put. De kamer was ten tijde van de verkoop apart verhuurd (afb. 3).

Tien jaar later – op 7 juli 1646 – stelden Berend Jans Seylmaker en zijn vrouw Engeltje Jacobs samen met Grietje Hindriks, weduwe van Cornelis Seylmaker, een overeenkomst op voor het stichten van een gasthuis. Een reden voor stichting van dergelijke huizen wordt wel gezocht in de opheffing in 1594 van de kloosters maar het stichten van een gasthuis was in die dagen niet ongewoon. Het gasthuis zou volgens de stichtingsbrief onderdak moeten bieden aan *eenige armen weduwen*. Het pand zou daartoe worden verbouwd tot *bequaeme woningen voor vijf oude weduwen*. Berend Jans en zijn vrouw Engeltje Jacobs namen voor 3/4 deel in het project, schoonzus Grietje Hindriks voor 1/4 deel. Het bestuur van het gasthuis wordt gevormd door drie erfvoogden, familieleden van de stichters. Zodra een van deze voogden overlijdt, zullen de overige twee een nieuwe voogd moeten benoemen uit de familie waaruit de overleden voogd afkomstig is (afb. 4).

Afb. 4. Fragment van de e stichtingsbrief van het Zeylsgasthuis uit 1646. Collectie RHC Groninger Archieven, Archief Zeylsgasthuis, inv.nr. 18.

Op 14 september 1658 volgt een aanvulling op de eerdere stichtingsbrief. Daarin staat dat het gasthuis, oorspronkelijk bedoeld voor *viijf arme wijven* in de toekomst zes vrouwen zou moeten huisvesten. In werkelijkheid wonen er in 1658 slechts drie dames maar de toekomstige erfvoogden – die met name worden genoemd in de overeenkomst – worden verzocht na het overlijden van de stichters het aantal bewoonsters tot zes te verhogen. Ook wordt in deze aanvullende overeenkomst vastgelegd hoe de gelden moeten worden belegd waarvan de rente moet worden besteed aan *rogge, botter en blancken bier* voor de conventualinnen. Bepaald wordt dat een deel van de renten zal moeten worden besteed aan het onderhoud van het huis en aan reparaties.

Wanneer het echtpaar Seylmaker is overleden, is niet precies bekend. Schoonzus Grietje Hindriks, die als conventualinne in het gasthuis woont, overlijdt in 1707.

Bouwsporen uit de 17e eeuw

De stichters van het gasthuis lieten in 1668 en 1679/80 het door hen aangekochte huis verbouwen. Het gaat hierbij om het rechter deel van het huidige gebouw. Het is een fors eenlaags diephuis met zadeldak waarvan de ouderdom niet valt in te schatten⁴. Van het oude huis bleef in ieder geval de rechter zijmuur staan en vermoedelijk ook de linker. Diverse eikenhouten balken werden in de zoldervloer hergebruikt. Het huis kreeg een gang langs de linker zijmuur met rechts daarvan drie vrij grote vertrekken. In het midden van de rechter zijgevel zitten vier smalle, hooggeplaatste vensters die bij de middelste kamer hoorden, de overige kamers werden verlicht door de vensters in de voor- en achtergevel. Of alle kamers direct van een haard werden voorzien is de vraag. Bouwsporen van een haardpartij zijn in de middelste rechter kamer niet gevonden en de voorste kamer kreeg pas in 1836 een schoorsteen⁵.

Afb. 5. De 17e-eeuwse plavuizenvloer in 2006 na verwijdering van de latere vloeren die hieroverheen waren aangebracht. Foto: Taco Tel, collectie Dienst RO/EZ.

Vermeldingen in de jaarrekeningen van 1669 en 1680 geven globaal aan welke werkzaamheden in die jaren werden verricht⁶. In 1669 werd het voor die tijd hoge bedrag van f 170,16 uitgegeven *van die gevel te maecken en aen kalck en steen en arbeij(d)sloon en aen die sarckhouwer*. In de jaarrekening van 1680 vinden we een uitgavenpost vermeld van f 120,10 voor *timmeren en loodt en estrick in de camers en de ganck en sandt en arbeijdsloon*. Tijdens de verbouw in 2006/2007 kwam een van de genoemde plavuizenvloeren uit 1680 (*estrick in de camers*) tevoorschijn. Het gaat om een diagonaal en in dambordpatroon gelegde plavuizen-vloer van de rechter achterkamer. De plavuisjes hebben de kleuren groen en rood-bruin⁷. De vloer is erg gesleten, alleen langs de randen is het glazuur nog

4. De dikte van de bakstenen varieert tussen de 7,5 en 9 cm, vijflagenmaat 47 cm. De grote variatie in steendikte duidt op hergebruik.

5. RHC Groninger Archieven, Archief Hora Siccama, inv.nr. 191, 81.

6. RHC Groninger Archieven, Archief Zeylsgasthuis, Archief van de stad Groningen 1594-1815 en Archief van de gemeente Groningen.

7. De plavuizen meten 13 × 13 cm.

aanwezig en rond de haard tegen de achtergevel zijn er veel gebroken. Tegenover de haard was de bedstedenwand en uit het slijtagepatroon blijkt waar de bewoners de bedstede in en uitstapten dan wel iets uit de kast paktten (afb. 5).

Bouwsporen uit de 18e eeuw

Vanaf de 18e eeuw vinden de grootste wijzigingen aan het gebouw plaats. In 1713 wordt een tamelijk groot bedrag uitgegeven aan metselwerk. Uit de rekeningen wordt niet duidelijk welk deel van het gebouw werd aangepakt. Opvallend is wel dat het bedrag aan metselwerk (ruim f 150) bijna even hoog is als het bedrag dat in 1669 werd uitgegeven voor het metselen van de voorgevel. Wellicht werd in 1713 de achtergevel vernieuwd aangezien deze gevel ongeveer even groot is als de voorgevel en uit de rekeningen tot dan toe niet is gebleken dat deze gevel al was vernieuwd. Gezien de karakteristiek van het metselwerk, dat is vervaardigd van bakstenen met een bescheiden formaat waarbij klezortjes zijn toegepast, is een datering in de tweede helft van de 17e of het begin van de 18e eeuw goed mogelijk⁸.

De grootste verbouwingen zullen echter plaatsvinden rond het midden van de 18e eeuw. Het gasthuis kreeg toen een nieuwe en voorname voorgevel waarvoor de vooraanstaande timmerman Jan Dieters Brugsma verantwoordelijk was. Het bijbehorend beeldhouwwerk leverde de bekende beeldhouwer Cornelis Kooystra waarmee Brugsma veel samenwerkte⁹. Het is een forse klokgevel met op drie niveaus vensters waardoor een extra verdieping wordt gesuggereerd die er in werkelijkheid niet is. De kapconstructie heeft duidelijk 18e-eeuwse kenmerken en dateert waarschijnlijk ook uit 1751. Tegen de gevel werd een gedenksteen geplaatst waarvan de tekst luidt: *'Zeyls gasthuis, gerenoveert door de Hr. Secret. L. Beckeringh en vr., E.C. Sijpkens, ehelieden, voogd en erfvoog-erfvoogdesse, en de hr. Secret. W. Beckeringh, erfvoogdt en boekhouder, Anno 1751'*. De gebeeldhouwde cartouche werd vervaardigd door Kooystra, die tegelijkertijd eenzelfde cartouche maakte rond een oudere gedenksteen uit 1668.

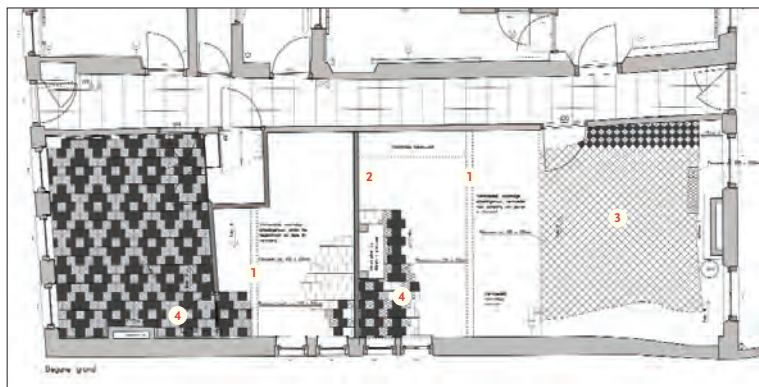
Dat renovatie¹⁰ na ruim zeventig jaar intensieve bewoning hard nodig was, blijkt wel aan de sterk gesleten plavuizenvloer die tijdens de recente verbouwing in 2007 werd blootgelegd. Er werden bij de renovatie in 1751 nieuwe plavuizenvloeren in de drie bestaande kamers en de gang gelegd. Met een laagje zand werden de verzakkingen uitgevlakt waarna de plavuizen konden worden gelegd. De nieuwe plavuizen hebben de kleuren groen, oker en bruin-rood, zijn groter dan de oude – 17e-eeuwse – en in halfsteens verband gelegd waarbij mooie patronen werden aangebracht¹¹. De kamers rechts voor en rechts achter kregen hetzelfde ruitpatroon terwijl in de middelste kamer van een patroon met rechte lijnen haaks op de zijmuren werd voorzien. In de achterste kamer werd naast de haard tegen de achtergevel een aspot teruggevonden behorend bij deze vloer (afb. 6). De vloer van de achterkamer was niet alleen sterk gesleten maar door een latere verbouwing kapot gemaakt en daarom in 2007 opgeruimd. Tot de renovatie van 1751 kan waarschijnlijk ook gerekend worden het in rococostijl geschilderde

8. Baksteenformaat 24,5-25,0 × 11,5-13,0 × 5,0-5,5 cm, de tienlagenmaat is ongeveer 67 cm.

9. De Haan 2003, 66, 67 en 78.

10. Onder 'renoveren' verstaan we tegenwoordig het herstellen en zo nodig gedeeltelijk vernieuwen van een gebouw. In de inscriptie op de steen (uit 1751) tegen de gevel staat vermeld dat het gasthuis werd *gerenoveert*. De term 'renoveren' wordt in de 18e eeuw vaak niet in precies dezelfde betekenis gebruikt als tegenwoordig.

11. De plavuizen meten 21 × 21 cm.

Afb. 6. Opmetingstekening uit 2007 waarop diverse bouwsporen zijn vastgelegd: 1: plaats van muren die horen bij de 17e- en 18e-eeuwse indeling; 2: later aangebrachte muur (19e eeuw?); de haardplaats tegen deze muur is over de 18e-eeuwse vloer aangebracht; 3: de 17e-eeuwse vloer; hierop lagen de restanten van de 18e-eeuwse plavuizenvloer, gelegd in een ruitpatroon zoals in de voorste kamer (links op de tekening); 4: 18e-eeuwse plavuizenvloeren. Tekening: Daniël van Huizen, collectie Holstein Restauratie Architectuur.

schoorsteenstuk in de kamer rechts achter en de eenpaneels deur die toegang geeft tot deze kamer (afb. 7).

Vier jaar later zal het gasthuis een nog ingrijpender verbouwing ondergaan. In 1755 wordt namelijk de akte gepasseerd waarbij koopman Henricus Akerma en zijn vrouw Alagonda Griesse hun huis verkopen aan het gasthuis. Het gasthuis betaalt 430 gulden voor dit huis, dat aan de oostzijde van het gasthuis gesitueerd was. In 1757 ontvangt het gasthuis honderd gulden van koopman Jurjen Holstein voor een eveneens naast het gasthuis gelegen afbraakpandje. Volgens de gegevens uit het archief zou het huis van Akerma geheel zijn afgebroken om een forse uitbreiding van het gasthuis mogelijk te maken. Het is echter de vraag of men

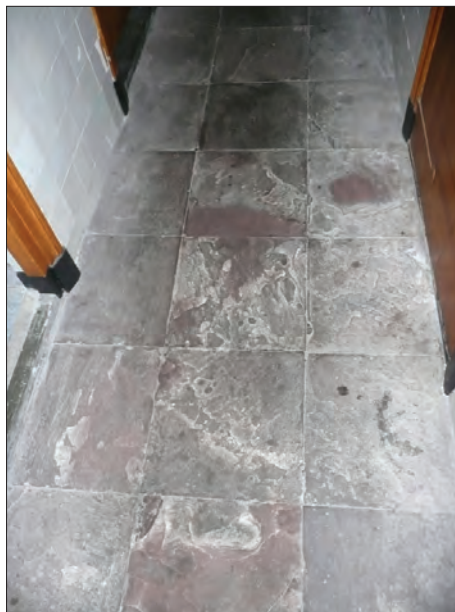
Afb. 8. Detail van de kaart van Haubois uit omstreeks 1643. Opvallend is dat de huizen in de Visserstraat afwisselend dwars en haaks op de straat zijn gebouwd. Omcirkeld is de vermoedelijke plaats waar later het Zeylsgasthuis werd gesticht. Kaart: collectie RHC Groninger Archieven.

Afb. 7. Rococoschildering op de schoorsteenboezem in de kamer rechts achter. De originele schouw-balk is helaas verloren gegaan. Foto: Taco Tel, collectie Dienst RO/EZ.

het oude huis tot de laatste steen heeft afgebroken omdat in de structuur van het nieuwe deel een ondiep dwarshuisje aan de straat te herkennen is. Dit dwarshuisje staat al op de kaart van Haubois uit omstreeks 1643 en het is bovendien niet logisch om de uitbreiding in de vorm van twee nogal van elkaar verschillende bouwdelen te realiseren (afb. 8). Mogelijk is de oude achtergevel blijven staan, kapconstructie en voorgevel zijn 18e-eeuws. Een bouwnaad op de aansluiting met de voorgevel uit 1751 laat het bouwfaseverschil zien tussen de renovatie van 1751 en de vier jaar latere uitbreiding. Lange tijd behield het dwarshuisje een eigen voordeur en het zal de kamer in dit deel van het gasthuis zijn geweest die in 1759 apart werd verhuurd aan iemand van buiten het gasthuis¹². Het gasthuis kreeg tijdens deze laatste grote verbouwing een voogdenkamer aan de straat; dit moet de rechter voorkamer zijn geweest. Na de verbouwing was het aantal kamers vergroot van drie naar hoogstwaarschijnlijk zes, inclusief de voogdenkamer.

Bouwsporen uit de 19e eeuw

Na de midden-18e-eeuwse renovatie verstrijken ruim tachtig jaar voordat een nieuwe verbouwing noodzakelijk wordt. In het gebouw zijn diverse bouwsporen gevonden die uit de eerste helft van de 19e eeuw dateren en veel daarvan zijn te koppelen aan gegevens uit het archief. Dat geldt bijvoorbeeld voor de houten vloeren die in 1836 onder andere over de oude plavuizenvloer in de rechter achterkamer zijn aangebracht. Rijen plavuizen werden destijds verwijderd om de vloerbalken te stellen, de rest van de plavuizen verdween onder de vloerplanken. Het gevolg was wel dat de vloer wederom hoger kwam te liggen en daarom moest de 18e-eeuwse gangdeur aan de onderzijde worden ingekort. Verder werd het plafond aangepakt door de balken te omkisten en in de balkvakken linnen te spannen zoals dat in de eerste helft van de 19e eeuw vaak gebeurde.

Afb. 9. De gangvloer uit 1843 van Bremer zandsteen.

Foto: Taco Tel, collectie Dienst RO/EZ.

12. De kamer werd verhuurd aan Cornelis Tammes en later aan Harm van der Werff. RHC Groninger Archieven, Archief Zeylsgasthuis en Archief van de stad Groningen 1594-1815 (Jaarrekeningen Zeylsgasthuis).

In het aantekeningenboek van W. Hora Siccama, dat hij als erfvoogd bijhield in de eerste helft van de 19e eeuw, wordt gesproken over het aanbrengen van *nieuwe raams van twee ruiten in de breedte en drie in de hoogte*. Deze zesruitsvensters werden tussen 1837 en 1839 aangebracht. Het gasthuis telt in totaal achttien zesruitsvensters waarbij meestal werd volstaan met het maken van nieuw raamhout in de bestaande kozijnen. In de achtergevel echter werden op de begane grond nieuwe en grotere vensters geplaatst waarvoor in het muurwerk werd gebroken.

Vermeldenswaard is verder het vernieuwen van de gangvloer door zerkhouwer J.K. Pieters in 1843. Die moest gemaakt worden van *harde grijze Bremer, welke aan geen schilfering onderhevig is*. Bedoeld wordt rode Bremer zandsteen. En hoewel een aantal vloertegels in de loop der tijd wel is gaan schilferen, ligt deze vloer er nog steeds (afb. 9).

Het leven in het gasthuis

Tussen de jaarrekeningen uit de tweede helft van de 17e eeuw bevindt zich een kwitantie van november 1687 voor de levering van een *koebest* voor 54 gulden. Bij het doornemen van de jaarrekeningen van het gasthuis, die vanaf 1668 bewaard zijn gebleven, blijkt dat elk jaar omstreeks 20 oktober (Zuidlaardermarkt?) een koe werd gekocht. Kleinere bedragen werden daarna betaald voor het slachten van de koe en het uitdelen van stukken vlees aan de bewoonsters. Elke bewoonster kreeg jaarlijks tevens ongeveer 200 beschuiten (*twiebacken* genoemd), een hoeveelheid rogge, en *een half kinnetje rooboter* (men sprak van rode boter omdat de in het voorjaar geproduceerde boter een geelrode kleur had; deze rode boter was van zeer goede kwaliteit en erg duurzaam). Verder ontving iedere conventualinne per jaar een hoeveelheid *blancken bier*. Ieder jaar werd door de voogden een hoeveelheid *harde turf* besteld die per schip arriveerde.

In 1672 is er voor het eerst sprake van schapenvlees met Pinksteren hoewel meestal kalfsvlees en rijst op het menu stonden. In 1689 werd er op Vastelavond stokvis uitgedeeld.

Behalve levensmiddelen kregen de bewoonsters in bepaalde perioden ook nog een maandelijks toelage, terwijl de dokterskosten, medicijnen, verzorging tijdens ziekte en alle kosten van de begrafenis voor rekening kwamen van het gasthuis. In 1671 werd bijvoorbeeld voor een overleden conventualinne zes gulden betaald voor een doods-kist, twee gulden voor het bidden, drie gulden voor de burens. Vaak vinden we ook posten voor brandewijn van degenen die de dode moesten afleggen en kleine bedragen voor het graven van een graf, voor de huur van het laken over de kist, de baar en het *opsetsel*. Alles met elkaar geven de rekeningoverzichten de indruk dat er een goed leven werd geleid binnen de muren van het gasthuis.

De conventualinnen

In de stichtingsbrief van juli 1646 staat dat het gasthuis was bedoeld voor vijf arme weduwen. Aan de namen te oordelen waren het in ieder geval vanaf het einde van de 18e eeuw en het begin van 19e eeuw juist de rijkere weduwen die in het Zeylsgasthuis woonden. De erfvoogden, die bij toerbeurt mochten beslissen over toelating, kozen voornamelijk voor vrouwen uit eigen kring. Sommige bewoonsters namen zelfs een dochter mee naar het gasthuis, die moeder verzorgde en gedurende de zomermaanden trokken de dames naar buiten om daar bij familieleden te logeren.

De erfvoogden

Drie erfvoogden maken gezamenlijk het bestuur uit van het Zeylsgasthuis. Daar de stichters, Berend Jans Seylmaker, zijn vrouw en Grietje Hindriks, weduwe van zijn broer Cornelis, geen kinderen hadden, werden de kinderen van Berend en Cornelis' broer Derck Jans Seylmaker de eerste erfvoogden van het Zeylsgasthuis. In de stichtingsbrief van 1646 hadden de stichters van het gasthuis bepaald dat bij overlijden van een erfvoogd, de twee overige erfvoogden een nieuwe derde erfvoogd mogen kiezen *uit het sibste bloed, daar die ander uit gestorven is*.

Aan het begin van de 19e eeuw was J.H. Geertsema de enig overgebleven boekhoudend erfvoogd. Later werd hij bijgestaan door T. Sijpkens, die op een bepaald moment een functie in Den Haag aanvaardde en dus weinig in Groningen aanwezig was en de al eerder genoemde Willem Hora Siccama.

Siccama's journaal (1812-1843)

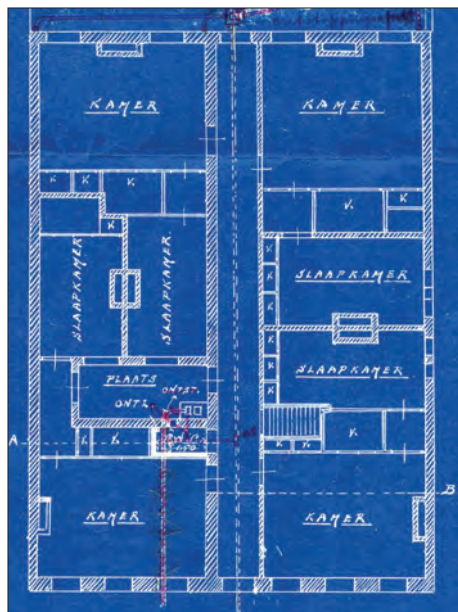
Vrijwel direct na zijn aantreden als erfvoogd in 1812 constateerde Willem Hora Siccama dat de financiële situatie van het Zeylsgasthuis allesbehalve rooskleurig was. De in 1810 ingestelde tiërcering zal daaraan zeker debet zijn geweest. Deze regeling hield in dat wegens economische problemen slechts een derde van de rente op staatsobligaties werd uitgekeerd. En juist charitatieve instellingen zoals het Zeylsgasthuis, die steeds hadden belegd in staatsobligaties, liepen daardoor veel inkomsten mis. Erfvoogd Willem Hora Siccama zorgde er toen voor dat de gelden anders werden belegd.

Dankzij Siccama werden eveneens twee nieuwe erfvoogden benoemd. Het moet in hoge mate aan de nieuwe erfvoogd Willem Hora Siccama te danken zijn geweest dat het gasthuis goed door een financieel moeilijke tijd heen kwam. Dankzij Siccama's uitgebreide aantekeningen, bijgehouden in een soort journaal, krijgen we een goed overzicht van de gang van zaken binnen het gasthuis in de eerste kwart van de 19e eeuw.

Latere verbouwingen

Uit de gegevens uit het archief blijkt niet dat er na de verbouwing van 1843 nog iets ingrijpends is gebeurd. Dat zou betekenen dat de indeling die tot een verbouwing in 1985 heeft bestaan al die tijd ongewijzigd is gebleven, maar dat is niet het geval. De oudste plattegrondtekening, gemaakt ten behoeve van het plaatsen van een wc, dateert uit 1927 (afb. 10). Deze plaatsing betekende slechts een kleine wijziging van de indeling. Op de tekening zijn dan nog slechts vier woonkamers te zien met ieder een eigen slaapkamer. De slaapkamers zijn verkregen door splitsing van de twee kamers in het midden van het gebouw (ter weerszijden van de gang). Wellicht is deze indeling reeds in de jaren dertig van de 19e eeuw ontstaan; de gegevens uit het archief uit die tijd zijn helaas niet expliciet genoeg om dit te kunnen vaststellen. Omdat de verbouwing in 1985 niet is gedocumenteerd, zijn er onvoldoende bouwhistorische gegevens om deze puzzel op te lossen. Deze verbouwing bestond uit het wijzigen van de plattegrond zonder dat de hoofdindeling veranderde en het moderniseren van de voorzieningen in combinatie met restauratie van het gebouw.

Bij de verbouwing van 2007/2008 werd de indeling van het rechter bouwdeel gewijzigd en werden aanwezige vochtproblemen opgelost (afb. 11).

Afb. 10. Plattegrondtekening uit 1927.
Tekening: bouwdoossier Dienst RO/EZ.

Afb. 11. Achtergevel van het rechter bouwdeel,
ge fotografeerd vanuit de tuin.
Foto: Taco Tel, collectie Dienst RO/EZ.

Ten slotte

Het onderzoek naar het Zeylsgasthuis omvat ruwweg de periode tussen 1680 en 1925. De documenten uit de archieven van het Zeylsgasthuis zelf en de jaarrekeningen geven een beeld van de veranderingen aan het pand in de Visserstraat. Het journaal bijgehouden door erfvoogd Willem Hora Siccama compleetert dit beeld in een periode waarvan weinig andere gegevens voorhanden zijn.

Bijzonder is dat in de 21e eeuw nog steeds vrouwen wonen in het oude pand van het Zeylsgasthuis. Dankzij onderzoek in de archieven en bouwhistorisch onderzoek ter plekke kon de geschiedenis van dit historische plekje midden in de stad in ieder geval voor een deel worden verteld.

Literatuur

- Bastmeijer, A., M. de Goey, J. v.d. Hoeve en H. Wierds, *Visserstraat 50* (bouwhistorisch rapport Stichting Monument & Materiaal/Gemeente Groningen). Groningen, 1995.
Friso, W., *Archiefonderzoek naar het Zeylsgasthuis*. Groningen, 2009.
Haan, J. de, 'Cornelis Kooystra (1712-1769). Leven en werk van een beeldhouwer' in: *Historisch Jaarboek Groningen* (2003), 59-89.